

Bråttensby kyrkan före renoveringen 1898

Detta är en kortfattad sammanställning av adelsfamiljer med anknytning till Bråttensby och deras begravningsvapen och kryptor i kyrkan. Syftet är att kort beskriva teorierna om vilka herrar som begravningsvapnen kan ha tillhört och vilka personer som kan vara begravda i kryptorna. Uppgifterna kommer från professor Olle Gyllenhaal från Mölndal och musikern och gravkännaren Lennart Palm från Lerum. Lennart har besökt Bråttensby kyrka och tittat på begravningsvapnen samt undersökt om man kunde se kryptorna under altaret. Vid två tillfällen, i september 2022 och januari 2024 höll han föredrag i bygdegården om adelsfamiljer och deras gravkammare i allmänhet samt berättat särskilt om dem i Bråttensby. Olle Gyllenhaal har skrivit intressanta inlägg i Vi i Bråttensby's tidningar, december 2004, juni 2005 samt mars 2006, vilka finns att läsa på hemsidan. /Eva Bayard

Adelsfamiljer med anknytning till Bråttensby

I Bråttensby har flera adelsfamiljer varit verksamma genom historien, framför allt genom gårdarna Bråttensby Säteri och Guntorp. Bland dessa familjer märks Gyllenhaal, Gyllengren, Gyllensting och Rutensköld.

Begravningsvapen

I Bråttensby kyrka hänger tre begravningsvapen i trä, tillhörande familjerna Gyllenhaal och Gyllengren.

Det största vapnet har inskriptionen "H.R. Gyllenhaal", vilket sannolikt avser Hans Reinhold Gyllenhaal (1724–1796). Enligt en inventering från 1829 saknades text då, vilket tyder på att inskriptionen kan ha lagts till vid en renovering på 1800-talet.

Hans Reinhold bodde på Bråttensby Säteri men flyttade 1763 till Stora Höberg i Norra Vånga, där han avled 1796.

Vapnet kan dock ursprungligen ha tillhört Gudmund Gyllenhaal (död 1701), Hans Reinholds farfars bror, då det stämmer bättre med hjälmprydnaden och andra detaljer. Om begravningsvapnet är för Hans Reinhold, som var friherre/baron så borde vapnet vara försett med två hjälmprydnader. Gudmund ägde en tid Ribbingsberg men skrev sig senare till Bråttensby säteri.

Fadern Nils Gyllenhaal bodde på Bråttensby säteri men är begravd i Södra Härene. Släkten härstammar från Södra Härene. Nils far arrenderade Haragården (Hahle-gården) där Nils föddes. Han adlades 1652 och fick tillnamnet Haal. Inom den gamla kyrkoruinens murar lär Nils och hans maka Märta Hierta (1611 - 1697) vara begravda. Familjen Hierta kan ha haft inflytande på att Nils blev adlad, menar Olle Gyllenhaal. Märtas bror var den rätt kände Per Hjerta. Han ägde Guntorp en tid, men bodde troligen inte där. Lennart Palm har berättat att Per Hierta varit med och hindrat den unge kung Karl XI från att springa rakt mot fienden och den danske kungen vid slaget vid Lund 1676. Per Hiertas kista finns i Vedums kyrka. Man kan tyvärr inte se Pers kista när man gör ett "vanligt" besök i kyrkan, men man kan se Pers målade huvudbanér, vilket är felvänt berättar Lennart Palm.

Gyllengrens vapen finns det två av i kyrkan. Båda har I.B och syftar på Jakob Brynte.

Lennart Palm och Olle Gyllenhaal tror att det lilla fyrkantiga vapnet bestämt är för Jakob Gyllengren. Det var Nils Gyllenhaal som dödade Jakob Gyllengren i en duell 1655 och det året står med på "skylten". Jakobs far, Brynte Eriksson Gyllengren, har ingen som helst koppling till år 1655. Senaste "anteckning" man har av Brynte är att han fortfarande levde år 1665. Därför finns det ingen anledning till att man har skrivit på 1655 på faderns begravningsvapen. Men 1655 dog Jakob Brynte Gyllengren, så detta bör ju vara hans.

Det större vapnet med rosor och med namnet I.B. Gyllengren, borde inte tillhöra Jakob utan istället kan det tillhöra Jakobs bror Sven, menar Lennart Palm. Sven är troligen begravd i Bråttensby kyrka.

Medan Olle Gyllenhaal tror att det kan ha tillhört Jakobs far, Brynte Eriksson Gyllengren som dog på 1660-talet.

Därom tvistar de lärde så att säga.

Kryptorna i kyrkan

Under golvet i kyrkan har det hittats två gravvalv. Det ena valvet som var byggt av sten fanns under altaret. Det andra var byggt av ekplankor och fanns till vänster om altaret.

Vid renoveringen 1896 fylldes gravarna med sand och jord. Det enda som finns kvar är en namnskylt med Ulrika Magdalena Rutenskiölds namn.

Stensatt gravvalv under altaret:

Här låg fem balsamerade kistor tillhörande familjen Rutenskiöld från Guntorp:

- Leonard Rutenskiöld (1698–1785)
- Katarina, Leonards dotter
- Sten Georg Rutenskiöld, Leonards son
- Ebba Natt och Dag, Sten Georgs hustru
- Ulrika Magdalena, deras dotter, som dog vid 14 års ålder

Leonard Rutenskiöld var gift med Ulrika Silversvärd och de fick fyra barn. I graven låg Leonard och dottern Katarina och sonen Sten Georg med fru, samt deras dotter Ulrika Magdalena, som dog vid 14 års ålder. En namnskylt har påträffats som tyder på den unga fröken.

Sten Georg och Ebba fick tre barn. Förutom Ulrika Magdalena hade de två söner. De hette Abraham Axel och Göran Adolf och dessa båda bröder blir ägare till herrgården Olstorp i Algutstorp. Abraham Axel köper Olstorp och senare tar Göran Adolf över gården. Göran Adolfs son får samma som sin farbror, Abraham Axel. Det är han som uppfört Olstorps nuvarande mangårdsbyggnad på 1860-talet. Hans son hette Sten och Stens dotter var Margareta Ugglå som var den siste Rutenskiöldaren på Olstorp.

Gravvalv av ekplankor till vänster om altaret:

Detta innehöll sju kistor, varav två tros tillhöra Jakob och Sven Gyllengren från Guntorp. De övriga fem kistorna antas tillhöra Gudmund Gyllenhaal, hans hustru Beata Rosenduva och tre av deras barn. Två av barnens kistor var små, vilket tyder på att de avled i ung ålder.

Ett av Gudmunds och Beatas fem barn hette Anna Kristina och gifte sig med fänrik Botvid Gyllensting.

Enligt Riksantikvarieämbetets förteckning från 1750-talet fanns det två adliga gravar på kyrkogården: Rutenskiölds och Gyllenstings.

